

Sygn. akt II Ca 601/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze II Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

PrzewodniczącySSO Jadwiga Kwapiszewska/spr/

SędziowieSSO Alicja Izydorczyk, SSO Anna Mikuliszyn

ProtokolantAgnieszka Lesicka

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2013 r. w Jeleniej Górze

na rozprawie

sprawy z powództwa K. K. (1)

przeciwko małoletniej K. K. (2) reprezentowanej przez matkę M. K.

o zachówek

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze

z dnia 23 maja 2013 r., sygn. akt I C 1055/11

I. apelację oddala;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 90 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej;

III. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze na rzecz adw. T. R. kwotę 110,70 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

Sygn. akt II Ca 601/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 maja 2013r. Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze zasądził od pozwanej K. K. (2) na rzecz powoda K. K. (1) kwotę 5.674,45 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 24 czerwca 2011r. do dnia zapłaty; oddalając w pkt. II dalej idące powództwo oraz w pkt III zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1.717,13 zł tytułem zwrotu części nieopłaconej należności za udzielenie pozwanej pomocy prawnej z urzędu. Ponadto w pkt IV wyroku Sąd nakazał pozwanej uiścić na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze kwotę 1.024,21 zł tytułem nieuiszczonych kosztów procesu; w pkt V pozostałymi nieuiszczonymi kosztami procesu, od których powód K. K. (1) był zwolniony, Sąd obciążył Skarb Państwa oraz w pkt VI zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze na rzecz adwokata T. R. kwotę 1.234,87 zł (w tym podatek VAT) tytułem pozostałego nieopłaconego wynagrodzenia za udzielenie pozwanej pomocy prawnej z urzędu.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 31 maja 2009r. zmarł E. K. i na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 8 października 2009r. (sygn. akt I Ns 651/09) spadek po nim na podstawie testamentu notarialnego nabyła jego córka K. K. (2) w całości. Do kręgu spadkobierców ustawowych należały zaś jego dzieci: K. K. (2), K. K. (1), A. W., I. O. oraz żona M. K.. W dacie otwarcia spadku spadkodawca i M. K. pozostawali we wspólności ustawowej małżeńskiej.

Następnie Sąd I instancji ustalił, że w skład spadku po wymienionym weszła połowa wartości: samochód m-ki O. (...) - tj. kwota 7.500 zł, nieruchomości, położonej w J. przy ul. (...) – tj. kwota 67.500 zł, nieruchomości położonej w J. działka nr (...) (o wartości 59.408 zł) oraz pawilonu handlowego, położonego w J. przy ul. (...) (o wartości 5.220,50 zł), a nadto otrzymany w drodze spadkobrania po R. K. udział 1/32 w nieruchomości, położonej w Ł. przy ul. (...), której wartość wynosiła 134.000 zł, jak również połowa wartości zgromadzonych na w (...) i w (...) środków pieniężnych (428,26 zł i 51,70 zł).

Dodatkowo Sąd Rejonowy ustalił, że E.K.prowadził działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. (...), która na datę śmierci spadkodawcy przynosiła stratę w wysokości 10.208,25 zł. Firma spadkodawcy posiadała w (...): linię kredytową (...), na której saldo na dzień 31 maja 2009r. wynosiło 85.157,57 zł oraz zadłużenie z tytułu umowy Kredytu Obrotowego, które na datę jego śmierci wynosiło 50.624,66 zł. Powyższe kredyty zostały spłacone na podstawie umów o przejęcie długu przez M. K.. E.K.pozostawił także nieuregulowane należności wobec (...)w łącznej wysokości 1.164,82 zł.

Ustalił również Sąd, że M. K.posiadała w (...)Kredyt (...)udzielony w oparciu o umowę z dnia 4 lipca 2007r. Kwota do spłaty tego kredytu na dzień 31 maja 2009r. wynosiła 7.285,27 zł. Ponadto wymieniona posiadała w tymże Banku zadłużenie z tytułu umowy Karty Kredytowej z dnia 4 lipca 2007r. w wysokości 3.642,63 zł. Na dzień 31 maja 2009r. M. K.miała również rachunek (...)prowadzony przez (...), na którym saldo wynosiło minus 1.406,90 zł. W (...)Bank miała natomiast zawartą umowę o przyznanie limitu kredytowego i saldo na dzień 31 maja 2009r. wynosiło 3.392,56 zł. Żona E. K.na datę jego śmierci posiadała także zadłużenie w wysokości 1.572,41 zł z tytułu Karty Kredytowej (...)(...)oraz zadłużenie z tytułu umowy karty kredytowej w Banku (...)w wysokości 3.726,18 zł. M. K.miała również w (...)kartę kredytową (...)w oparciu o zawartą w dniu 25.08.2006r. umowę. Saldo z tego tytułu na dzień 31 maja 2009r. wynosiło 1.018,98 zł.

W tym stanie sprawy Sąd uznał żądanie pozwu za częściowo uzasadnione. Zgodnie bowiem z art. 991 § 1 k.c. uprawnionymi do zachowku są m.in. zstępni, którzy byliby powołani do spadku z ustawy i co do zasady uprawnionym tym należy się połowa wartości udziału, który by im przypadął przy dziedziczeniu ustawowym. Ustalając należną powodowi kwotę z tytułu zachowku (tzw. substratu zachowku) – Sąd wskazał, że stanowi ją czysta wartość spadku, obliczona jako wartość aktywów spadkowych pomniejszona o pasywa.

Ustalając udział spadkowy, stanowiący podstawę obliczenia zachowku, Sąd stanął na stanowisku, że stosownie do treści art. 991 k.p.c. nie był związany ustaleniami w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku. Sformułowanie zawarte w przepisie art. 991 k.c. „byliby powołani do spadku z ustawy” nie oznacza bowiem nic ponad odwołanie do przepisów określających zasady dziedziczenia i krąg spadkobierców ustawowych. Tym samym, Sąd przyjął, że powód gdyby dziedziczył z mocy ustawy otrzymałby udział w wysokości 3/16, albowiem poza osobami uczestniczącymi w postępowaniu o stwierdzeniu nabycia spadku do kręgu spadkobierców ustawowych po zmarłym E. K. należała również jego córka I. O.. Dlatego ułamek, przez który należało pomnożyć substrat zachowku należnego powodowi Sąd określił na 3/32 (1/2 x 3/16).

Sąd przyjął, że wartość wszystkich aktywów spadkowych po E.K. wynosiła 144.055,98 zł, co obejmowało: 1/2 wartości samochód osobowego m-ki O. - 7.500 zł, 1/2 wartości nieruchomości w J. przy ul. (...) - 67.500 zł, 1/2 wartości nieruchomości położonej w J.- 59.408 zł, 1/2 wartości pawilonu handlowego w J. - 5.220,50 zł, 1/32 udziału w nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...) o wartości 4.187,50 zł oraz środki pieniężne w kwocie 239,98 zł.

Sąd Rejonowy podkreślił przy tym, że nieruchomości te i samochód stanowiły ustawową małżeńską wspólność majątkową spadkodawcy i M. K., a zatem uwzględnieniu podlegała jedynie połowa wartości każdej z tych rzeczy. W wypadku zaś gdy w skład spadku wchodzi udział spadkodawcy w majątku dorobkowym, dopuszczalne jest w procesie o roszczenia z tytułu zachowku samodzielne ustalenie przez Sąd orzekający stanu i wartości spadku bez uprzedniego postępowania o dział spadku lub o podział majątku, który był objęty małżeńską wspólnością ustawową (vide: uchwała SN z dnia 17.05.1985r., III CZP 69/84).

Określając wartość nieruchomości Sąd Rejonowy miał na uwadze stanowiska stron, pogląd Sądu Najwyższego - w myśl którego wartość nieruchomości określa się według stanu na datę otwarcia spadku i cen aktualnych (tak też SN w uchwale z dn. 26.03.1985r., III CZP 75/84), a także opinię biegłej B. J.. Odnosząc się do spornych w tym zakresie między stronami kwestii, Sąd Rejonowy wyjaśnił, że wartości wchodzących do spadku nieruchomości położonej w J. oraz pawilonu handlowego, położonego w J. - należało określić zgodnie z opinią biegłej B. J., albowiem opinia ta była rzetelna, logiczna i jasna, a strony w określonym terminie nie opinii tej nie zakwestionowały. Należący zaś do aktywów spadkowych po E. K. otrzymany w drodze spadkobrania udział w nieruchomości, położonej w Ł. przy ul. (...) - Sąd określił zgodnie ze stanowiskiem pozwanej jako 1/32, gdyż zajmujący odmienne stanowisko powód nie wykazał swych twierdzeń.

Obliczając należny dla powoda zachówek poza aktywami spadkowymi, Sąd uwzględnił ustalone pasywa pozostawione przez spadkodawcę w łącznej kwocie 83.528,47 zł, w tym 1/2 wartości (z uwagi na wspólność majątkową małżeńską z M. K.): zobowiązań wobec banków, które na datę jego śmierci wynosiły łącznie 77.841,93 zł, nieregulowane należności wobec ZUS-u i starta w tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Z tych względów czystą wartość spadku Sąd określił na kwotę 60.527,51 zł, a wartość należnego powodowi zachowku na kwotę 5.674,45 (60.527,51 zł x 3/32).

O odsetkach Sąd Rejonowy orzekł stosownie do art. 481 § 1 i § 2 k.c., przyjmując że odsetki powinny być liczone od dnia 24 czerwca 2011r., tj. po upływie 7 dni od otrzymania wezwania do zapłaty konkretnej kwoty, a zatem od otrzymania odpisu pozwu.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 100 k.p.c., dokonując stosunkowego ich rozdzielenia. Sąd uwzględnił że powód poniósł koszty w kwocie 2.417 zł (tj. wynagrodzenie pełnomocnika wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa, zgodnie z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu /DZ.U. Nr 183, poz. 1349 z późn. zm./). Koszty po stronie pozwanej to kwota 2.952 zł, obejmująca zastępstwo procesowe z urzędu wraz z 23% podatkiem Vat. Jeśli zaś powód wygrał proces w 23%, a pozwana w 77% - to, dokonując stosunkowego rozdzielenia kosztów, powód zobowiązany był zwrócić pozwanej należność za udzielenie jej pomocy prawnej z urzędu w kwocie 1.717,13 zł (2.952 zł x 77% = 2.273,04 zł, 2.417 zł x 23% = 555,91 zł, 2.273,04 zł - 555,91 zł). Sąd wyjaśnił również, że koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata (radcę prawnego) z urzędu stanowią element kosztów procesu i podlegają rozliczeniu między stronami zgodnie z regułami rozliczania tych kosztów. Jeżeli strona korzystająca z takiej pomocy wygrywa proces, koszty adwokackie (radcy prawnego) zasądza się od przeciwnika na rzecz tej strony, a nie bezpośrednio na rzecz adwokata (radcy prawnego). Swoje prawa - przewidziane w art. 122 k.p.c. - adwokat (radca prawny) może zrealizować przez uzyskanie klauzuli wykonalności opiewającej na jego nazwisko, w granicach należnej mu kwoty (tak też: SN w uchwale z dnia 1 marca 1989 r., III CZP 12/89). Natomiast odpowiedzialność Skarbu Państwa aktualizuje się, gdy nie ma podstawy do obciążenia przeciwnika strony reprezentowanej przez pełnomocnika z urzędu, albo gdy egzekucja okaże się bezskuteczna. Dlatego pozostała kwota 1.234,87 zł - tytułem nieopłaconego wynagrodzenia za udzielenie pozwanej pomocy prawnej z urzędu, która nie podlegała zasądzeniu od strony powodowej Sąd zasądził na rzecz adw. T. R. od Skarbu Państwa

Rozstrzygając zaś o nieuiszczonych kosztach procesu w kwocie 4.453,09 zł - w tym: opłata od pozwu (1.244 zł), od której powód został zwolniony, wynagrodzenie biegłej (3.188,44 zł) oraz opłata za uzyskanie informacji z banku (20,65

zł) Sąd zważył, że pozwana przegrała proces w 23%, dlatego zobowiązana była uiszczyć rzecz Skarbu Państwa kwotą 1.024,21 zł (4.453,09 zł x 23%).

Apelację od tego wyroku wniosła pozwana, zarzucając:

1) naruszenie art. 481 §1 w zw. z art. 363 §2, art. 405, art. 455 k.c. i art. 316 k.p.c. przez zasądzenie określonej kwoty tytułem zachowku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 czerwca 2011 r., pomimo że do ustalenia należnego zachowku Sąd przyjmował wartość poszczególnych składników wg ich cen na dzień orzekania, wydając orzeczenie o charakterze konstytutywnym, stąd odsetki winny być zasądzone od daty wyrokowania.

2) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że powód domagał się od pozwanej zasądzenia kwoty 24.874 zł i przyjęcie takiej kwoty przy określeniu wartości przedmiotu sporu, co miało oczywisty wpływ na treść orzeczenia o kosztach procesu, podczas gdy w treści pozwu powód określił wartość przedmiotu sporu na kwotę 121.150 zł, nie dokonując w późniejszym czasie zgodnie z art. 193 i 203 k.p.c. zmiany lub częściowego cofnięcia powództwa, co winno prowadzić do wniosku że powód wygrał sprawę w 4,68 %.

Podnosząc te zarzuty, apelująca domagała się: zmiany zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie odsetek ustawowych od dnia wyrokowania oraz zasądzenia od powoda lub Skarbu Państwa na rzecz pozwanej lub adw. T. R. kwotę 4.428 zł tytułem zwrotu nieopłaconej należności za udzielenie pozwanej pomocy prawnej z urzędu, a także zasądzenia od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania w II instancji oraz zasądzenia od powoda lub Skarbu Państwa na rzecz pozwanej lub adw. T. R. kosztów udzielonej pomocy prawnej z urzędu w II instancji wg norm przepisanych.

Nadto w piśmie procesowym z dnia 11 października 2013 r. apelująca wniosła o dopuszczenie dowodu z aktualnej wyceny nieruchomości położonej w J., działka nr (...), na okoliczność, iż wartość przedmiotowej nieruchomości wynosi obecnie 106.268 zł.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgłoszony w postępowaniu apelacyjnym wniosek dowodowy o dopuszczenie dowodu z aktualnej wyceny nieruchomości położonej w J. podlegał oddaleniu jako nieprzydatny dla rozstrzygnięcia w sprawie (art. 227 k.p.c.). Stosownie do art. 378 §1 k.p.c. sąd drugiej instancji może bowiem - a jeżeli je dostrzeże powinien - naprawić wszystkie stwierdzone naruszenia prawa materialnego przez sąd pierwszej instancji, niezależnie od tego, czy zostały wyknięte w apelacji, pod warunkiem, że mieszczą się w granicach zaskarżenia. W konsekwencji tego sąd odwoławczy nie może przeprowadzać postępowania dowodowego, jeśli nie mieści się ono w granicach zaskarżenia, gdyż w każdym wypadku jest związany granicami zaskarżenia (por. art. 382 i art. 378 §1 k.p.c. oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r. sygn. akt III CZP 49/07, mającej moc zasady prawnej, OSNC 2008, nr 6, poz. 55 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2013 r., IV CSK 565/12, LEX nr 1324321).

Odnosząc to do niniejszej sprawy, wskazać należało, że zawodowy pełnomocnik pozwanej w apelacji precyzyjnie określił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 1.413 zł. W świetle powyższego, jak i treści samej apelacji, nie budziło wątpliwości, że apelacja pozwanej obejmowała jedynie rozstrzygnięcie w przedmiocie zasądzonych w wyroku odsetek ustawowych oraz rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Tak zakreślony zakres zaskarżenia nie pozwalał przyjąć, że przedmiotowy środek odwoławczy został złożony także od rozstrzygnięcia w przedmiocie świadczenia głównego, a co za tym idzie w zakresie przyjętej przez Sąd I instancji wartości nieruchomości w J., która wyznaczała wartość substratu zachowku. Dlatego, Sąd II instancji, będąc związany granicami zaskarżenia, nie miał podstaw do przeprowadzenia w niniejszym postępowaniu dowodu z opinii uzupełniającej, która aktualizowała wartość przedmiotowej nieruchomości - niezależnie od tego, że taka potrzeba była uzasadniona treścią przepisu art. 156 ust. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. [w:] Dz.U. z 2010 r., 102, poz. 651 ze zm.). Niewątpliwie wydana w postępowaniu sądowym opinia określająca wartość nieruchomości (operat szacunkowy)

wymaga potwierdzenia aktualności przez biegłego rzeczoznawcę majątkowego, jeżeli upłynął ustawowy termin do jej wykorzystania w sprawie (12 miesięcy) lub zaistniały okoliczności wymagające potwierdzenia aktualności, niezależnie od upływu terminu do wykorzystania opinii w sprawie (por. postanowienie SN z dnia 20 maja 2010 r., V CSK 13/10, OSNC 2011, nr 1, poz. 9). Termin ten dotyczy także organu odwoławczego, albowiem bez wątpienia jest on organem merytorycznym w sprawie i jego zadanie nie ogranicza się do kontroli rozstrzygnięcia organu pierwszej instancji, lecz polega na powtórnym rozpatrzeniu sprawy - jednak zawsze w granicach zaskarżenia (art. 378 §1 k.p.c.).

Trafności kwestionowanego orzeczenia nie mógł podważyć zarzutu apelacji naruszenia określonych przepisów, w tym art. 481 § 1 k.c., przez zasądzenie odsetek ustawowych od dnia 24 czerwca 2011 r. Sąd Odwoławczy, rozpoznający niniejszą sprawę nie podzielił stanowiska apelującej, że odsetki od uwzględnionego roszczenia o zachówek należą się zawsze od dnia wyrokowania ze względu na konstytutywny charakter tego orzeczenia. Sąd Okręgowy zważył przy tym, że stanowisko to prezentowane było m.in. przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 18 listopada 1997 r., I ACa 690/97, Apel.-W-wa 1998, nr 4, poz. 35). Niemniej jednak, odmienny pogląd Sąd ten zajął już w późniejszym orzeczeniu – tj. w wyroku z dnia 23 października 2012 r. (sygn. akt I ACa 460/12, LEX nr 123823), przyjmując że ze względu na deklaratoryjny charakter orzeczenia w przedmiocie zachowku odsetki za opóźnienie należą się od daty wezwania zobowiązanego do zapłaty. Ten drugi pogląd prezentowany jest także przez Sąd Najwyższy, a także przez Sąd Apelacyjny w Katowicach czy Sąd Apelacyjny w Białymstoku (por. wyroki SN z dnia 17 września 2010 r., II CSK 178/10, Lex nr 942800 oraz z dnia 17 kwietnia 2009 r., III CSK 298/08, LEX nr 942800, a nadto wyrok SA w Katowicach z dnia 7 czerwca 2013 r., I ACa 183/13, LEX nr 1342243 oraz wyrok SA w Białymstoku z dnia 10 stycznia 2013 r., I ACa 688/12, LEX nr 1267187). Sąd Okręgowy, rozpoznający przedmiotową apelację, akceptuje drugie ze wskazanych stanowisk. Zachówek jest bowiem od początku długiem pieniężnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1999 r., I CKN 248/98, Lex nr 898244), a przepisy nie określają terminu wymagalności roszczenia z tytułu zachowku, wobec czego powinno ono zostać spełnione przez zobowiązanego, zgodnie z art. 455 k.c., niezwłocznie po wezwaniu przez uprawnionego do zachowku. Ustalenie jego wysokości w postępowaniu na podstawie cen obowiązujących w chwili wyrokowania (por. uchwała w składzie siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, zasada prawna, z dnia 26 marca 1985 r., III CZP 75/84, OSNC 1985, Nr 10, poz. 147) nie przesądza o tym, że w każdym przypadku, od tej daty dopiero będą przysługiwały odsetki na rzecz uprawnionego. W judykaturze przyjmuje się, że o stanie opóźnienia zobowiązany z tytułu zachowku można mówić wówczas, gdy zobowiązany znał już wszystkie obiektywnie istniejące okoliczności pozwalające mu racjonalnie ocenić zasadność i wysokość zgłoszonego roszczenia z tytułu zachowku. Może to więc nastąpić także w dacie poprzedzającej chwilę wyrokowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2013 r. II CSK 403/12, LEX nr 1314389 oraz z dnia 17 września 2010 r., II CSK 178/10, ibidem). Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 kwietnia 2009 r. (III CSK 298/08, OSNC - ZD 2009, nr 4, poz. 107) ostatecznie żądana i zasądzona przez sąd wysokość zachowku nie ma znaczenia dla wymagalności samego roszczenia. Za takim stanowiskiem przemawia również deklaratoryjny charakter orzeczenia o należnym zachowku, który sprawia, że zobowiązanie o charakterze bezterminowym przekształca się w zobowiązanie terminowe w wyniku wezwania wierzyciela do spełnienia świadczenia skierowane do dłużnika (art. 455 k.c.), a wyrok sądowy potwierdza tylko zasadność tego wezwania wskutek istniejącego wcześniej zobowiązania do świadczenia zachowku. Taki punkt widzenia potwierdza też orzecznictwo na tle innych rozstrzygnięć o deklaratoryjnym charakterze (zob. wyrok SN z dnia 22 lutego 2007 r., I CSK 433/06, Lex nr 274209 i wyrok SN z dnia 28 czerwca 2005 r., I CK 7/05, niepubl.). Zgodnie zaś z utrwalonym w orzecznictwie i doktrynie poglądem, doręczenie pozwanemu odpisu pozwu może stanowić skuteczne w świetle art. 455 k.c. wezwanie do zapłaty, gdy skonkretyzowane zostało tam roszczenie, w tym wypadku roszczenie o zachówek (por. m.in. wyrok SN z dnia 20 stycznia 2004 r., II CK 364/02, LEX nr 347285). Dlatego, Sąd Okręgowy przyjął, że okoliczności przedmiotowej sprawy, w tym wezwanie pozwanej do zapłaty przez doręczenie odpisu pozwu, pozwalały przyjąć, że pozwana pozostawała w opóźnieniu w dacie ustalonej przez Sąd Rejonowy. Tym samym rozstrzygnięcie w przedmiocie odsetek ustawowych uznać należało za prawidłowe (art. 481 §1 k.c.).

Na uwzględnienie nie zasługiwał także zarzut nieprawidłowego rozliczenia przez Sąd I instancji kosztów procesu. Należało bowiem potraktować dwukrotne oświadczenie pełnomocnika procesowego powoda - tj. wpierv złożone w piśmie procesowym z dnia 12 kwietnia 2011 r. (k. 31 akt sprawy), a następnie na rozprawie z dnia 14 września 2011

r., w którym ostatecznie zmodyfikowane zostało żądanie o zachówek do kwoty 24.874 zł – jako modyfikację ilościową żądania pozwu w rozumieniu art. 193 §2 k.p.c. Modyfikacja w rozumieniu tego przepisu ma miejsce także wówczas, gdy powód w ramach tej samej podstawy faktycznej i prawnej zmienia swoje żądanie ilościowo, czyli podaje inną wartość, a jednocześnie nie składa oświadczenia procesowego o cofnięciu powództwa (por. tezę 1 wyroku SN z dnia 20 października 2005 r., IV CK 298/05, LEX nr 186909). Przy modyfikacji żądania z art. 193 §2 k.p.c. Sąd orzeka o zmodyfikowanym żądaniu. Tak też uczynił Sąd Rejonowy, choć nie wskazał wprost na przepis art. 193 k.p.c. Niemniej jednak z pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wynikało, że w zakresie tak zmodyfikowanego powództwa Sąd orzekał o żądaniu pozwu i częściowo je oddalił. W części wstępnej uzasadnienia wskazano wprost, że powód po sprecyzowaniu żądania na rozprawie w dniu 14 września 2011 r. domagał się od pozwanej zasądzenia kwoty 24.874 zł. Mając powyższe na uwadze, Sąd Rejonowy przyjął również stawki wynagrodzenia zawodowych pełnomocników stron, i w sposób prawidłowy rozliczył koszty stosownie do wyniku sprawy. Zaznaczyć przy tym należało, że obciążenie powoda częścią wynagrodzenia należnego ustanowionemu z urzędu pełnomocnikowi pozwanej znajduje oparcie nie tyle w powołanych przez Sąd Rejonowy orzeczeniach Sądu Najwyższego, ale przede wszystkim w ustawie, tj. w art. 122 §1 k.p.c. , a także w § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.). Zgodnie bowiem z art. 122 § 1 k.p.c. adwokat ustanowiony z urzędu ma prawo - z wyłączeniem strony - ściągnąć sumę należną mu tytułem wynagrodzenia i zwrotu wydatków z kosztów zasądzonych na rzecz tej strony od przeciwnika. Na podstawie § 21 wskazanego rozporządzenia w sprawie cywilnej, w której kosztami procesu został obciążony przeciwnik procesowy strony korzystającej z pomocy udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu, koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszone przez Skarb Państwa, sąd przyznaje po wykazaniu bezskuteczności ich egzekucji. Z treści powyższych przepisów wynika zatem zasada, że jeśli są podstawy do obciążenia przeciwnika strony, która jest reprezentowana przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, to koszty zasądza się od przeciwnika na rzecz strony, a jeśli egzekucja okaże się bezskuteczna to zgodnie z §21 wymienionego rozporządzenia Sąd przyznaje koszty od Skarbu Państwa.

Mając powyższe na względzie, uznając apelację za bezzasadną, orzeczono jak w pkt I na zasadzie art. 385 k.p.c. O kosztach procesu Sąd Odwoławczy orzekł w pkt. II na podstawie art. 98 §1 i 3 k.p.c. i § 6 pkt 2 w zw. z §12 ust. 1 pkt 1 wskazanego wyżej rozporządzenia z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych, natomiast w pkt. III – na zasadzie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188 z późn. zm.) i § 6 pkt 2 w zw. z art. 13 ust.1 pkt 1 oraz §2 ust. 3 wymienionego wyżej rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.